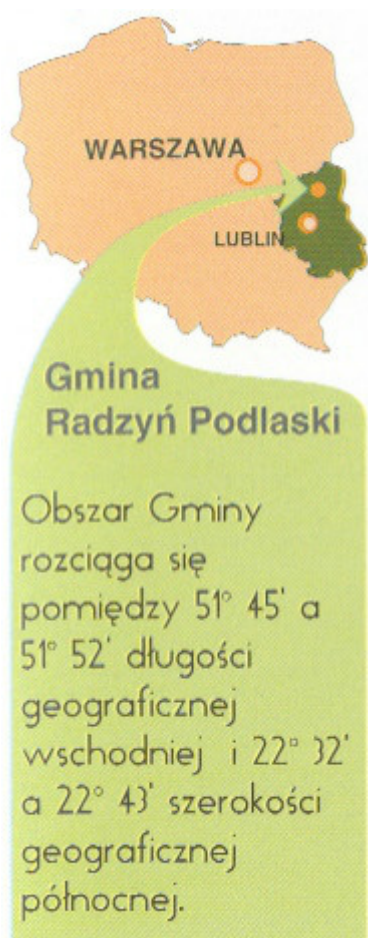

Infomacje Ogólne

Teren Gminy rozpościera się na granicy dwóch podprowincji fizyczno geograficznych: Nizin Środkowopolskich i Polesia. Zachodnia część gminy znajduje się w jednostkach o randze mezoregionów: Równiny Łukowskiej i Pradoliny Wieprza, wschodnia zaś część leży w granicach jednostek: Zakłęstości Łomaskiej i Równiny Parczewskiej.

Gmina Radzyń Podlaski znajduje się na skrzyżowaniu szlaków komunikacyjnych, przy drogach krajowych: Białystok – Lublin – Rzeszów (nr 19) i od przejścia granicznego z Białorusią poprzez Radzyń, Siedlce – Łomżę, Giżycko – do Rosji (nr 63).

Rzekami przecinającymi teren gminy (łącznie na długości ok. 35 km) są: Białka, Piwonia i Rów. Jest to zatem obszar ubogi w naturalne ciekii wodne. Cechuje go za to wielkie bogactwo lasów zajmujących powierzchnię 4453 ha (29% wszystkich gruntów).

Dominującymi zespołami leśnymi są bory mieszane i sosnowe z dużym udziałem brzozy. Miejscami na obszarach podmokłych występują olsy, a lokalnie w dolinach rzek zachowały się niewielkie fragmenty łągów. Obszary leśne obfitują w stare 100 – 200 letnie drzewostany, wśród których występują drzewa objęte ochroną jako pomniki przyrody.

Gmina rozciąga się pomiędzy 51° 45' a 51° 52' długości geograficznej północnej i 22° 32' a 22° 43' szerokości geograficznej wschodniej. Powierzchnia tego obszaru wynosi 15,517 ha, w tym grunty orne – 7388 ha, sady – 219 ha, łąki trwałe – 1632 ha, pastwiska trwałe – 560 ha, lasy i grunty leśne – 4500 ha i pozostałe grunty pod zabudowaniami, podwórzami, drogi, wody i inne grunty oraz nieużytki – 1218 ha. Gospodarstwa indywidualne – 11072 ha, w tym grunty orne – 7358 ha, sady – 217 ha, łąki trwałe – 1491 ha, pastwiska trwałe – 290 ha, lasy i grunty leśne – 1225 ha i pozostałe grunty pod zabudowaniami, drogi, wody i nieużytki – 491 ha.

Jest to druga co do wielkości gmina powiatu Radzyńskiego promieniście otaczająca jego stolicę. Gmina sąsiaduje z 6

gminami: Czemierniki, Wołyń, Drelów, Kąkolewnica, Ulan Majorat i Borki. Zamieszkuje ją ponad 8300 osób. W gminie przeważają gleby średniej i słabej jakości.

Gmina Radzyń Podlaski w obecnych granicach powstała na mocy uchwały Wojewódzkiej Rady Narodowej w Lublinie w dniu 1 stycznia 1973 roku z połączenia trzech byłych Gromadzkich Rad Narodowych: w Branicy Radzyńskiej, w Białej i w Białce.

Gmina należała w okresie staropolskim do Ziemi Łukowskiej, zwanej też powiatem łukowskim, z grodem kasztelańskim w Łukowie.

Granice państwowe między Polską a Litwą były wielokrotnie przesuwane, a ostatecznie ustalono je w XV w na zasadzie kopców granicznych, rzek, lasów i bagien. Odcinek tej granicy przebiegał przez Branicę, Zbulitów i Ustrzesz. Był to przebieg w linii prostej płn.-płd., pokrywający się ze wschodnią granicą gminy Radzyń.

W 1520 r. utworzono województwo podlaskie, potem Brzeskie. W Wielkim Księstwie Litewskim językiem urzędowym był język białoruski i cyrylica, a na omawianych rubieżach także wyznanie prawosławne. Natomiast na obszarze naszej gminy panuje wyłącznie wyznanie rzymsko-katolickie (przy ubogiej sieci parafialnej w porównaniu z rdzennym województwem lubelskim).

Ziemia Łukowska do 1478 r. należała do województwa sandomierskiego, po czym wraz z Ziemią Lubelską i Urzędowską weszła w skład nowo utworzonego Województwa Lubelskiego. Podział ten obowiązywał aż do II rozbioru. Po I rozbiorze Ziemia Łukowska pozostała jeszcze przy Polsce, a miasto Radzyń (wraz z większością terenu obecnej gminy) w 1788 r. znalazło się w nowo utworzonym wydziale lubelskim. Istotne zmiany przyniósł II rozbiór, kiedy to wprowadzono trójstopniowy podział administracyjny. Ziemia Łukowska znalazła się wówczas w nowopowstałym województwie chełmskim na terenie prowincji polskiej. Po III rozbiorze Polski z obszarów zajętych przez Austriaków utworzono Galicję Zachodnią. Interesujący nas teren należał wówczas do cyrkułu łukowskiego z siedzibą w Łukowie, przeniesioną następnie do Radzyna.

Do czasów Księstwa Warszawskiego następowały kilkakrotne modyfikacje zasięgów i nazw cyrkułów.

Przed 1809 r. tereny dawnej Ziemi Łukowskiej należały do cyrkułu bialskiego i okręgu włodawskiego. W 1810 r. teren obecnej gminy Radzyń wszedł w skład powiatu radzyńskiego departamentu siedleckiego. W zakresie władzy sądowej powiat radzyński podlegał wydziałowi bialskiemu.

W czasach Królestwa Polskiego powrócono do podziału na województwa. Radzyń i jego okolice znalazły się w województwie podlaskim – obwodzie i powiecie radzyńskim. Po Powstaniu Listopadowym w ramach rusyfikacji przemianowano województwa na gubernie (1837 r.), a obwody na powiaty (1842 r.), Radzyń, pozostając siedzibą powiatu, wszedł do rozległej guberni lubelskiej, utworzonej przez połączenie dotychczasowych województw – lubelskiego i podlaskiego. Jednakże już 1854 r. dokonał się jej podział na gubernię lubelską i siedlecką, do której przynależały okolice Radzyna, nadal będącego centrum powiatu, obejmującego 16 gmin. Siedzibą jednej z nich, obejmującej obszar obecnej gminy Radzyń, była Biała. Po 1912 r. powiat radzyński przeszedł do guberni lubelskiej.

Podczas I wojny światowej obszar gminy znalazł się pod okupacją niemiecką. W Polsce odrodzonej przywrócono przynależność do historycznego województwa lubelskiego i powiatu radzyńskiego. Czas II wojny światowej to okres przynależności powiatu radzyńskiego do Generalnego Gubernatorstwa i Dystryktu Lubelskiego. Po zakończeniu działań wojennych funkcjonował powiat radzyński, dzielący się na gminy, a następnie gromady. Od 1975 r. gmina Radzyń Podlaski należała do województwa białkopodlaskiego. Po nowej reformie administracyjnej, w wyniku której od 1 stycznia 1999 roku na mapie administracyjnej naszego państwa pojawiły się powiaty, powróciła na łono województwa lubelskiego, będąc obecnie istotną częścią terytorium powiatu radzyńskiego.